

A politikai hovatartozás és a mobilitás

Gerő Márton, Szabó Andrea
MTA TK SZI és MTA TK PTI

Mobilitás és immobilitás a magyar társadalomban
2018.06.21.

MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont

Az előadás tartalma

- Milyen típusú mobilitásról beszélünk (beosztás és iskola – 4–4 kategóriában)?
- A politikai hovatartozás mely dimenzióit mutatjuk be?
- Befolyásolja-e mobilitás a politikai hovatartozást?

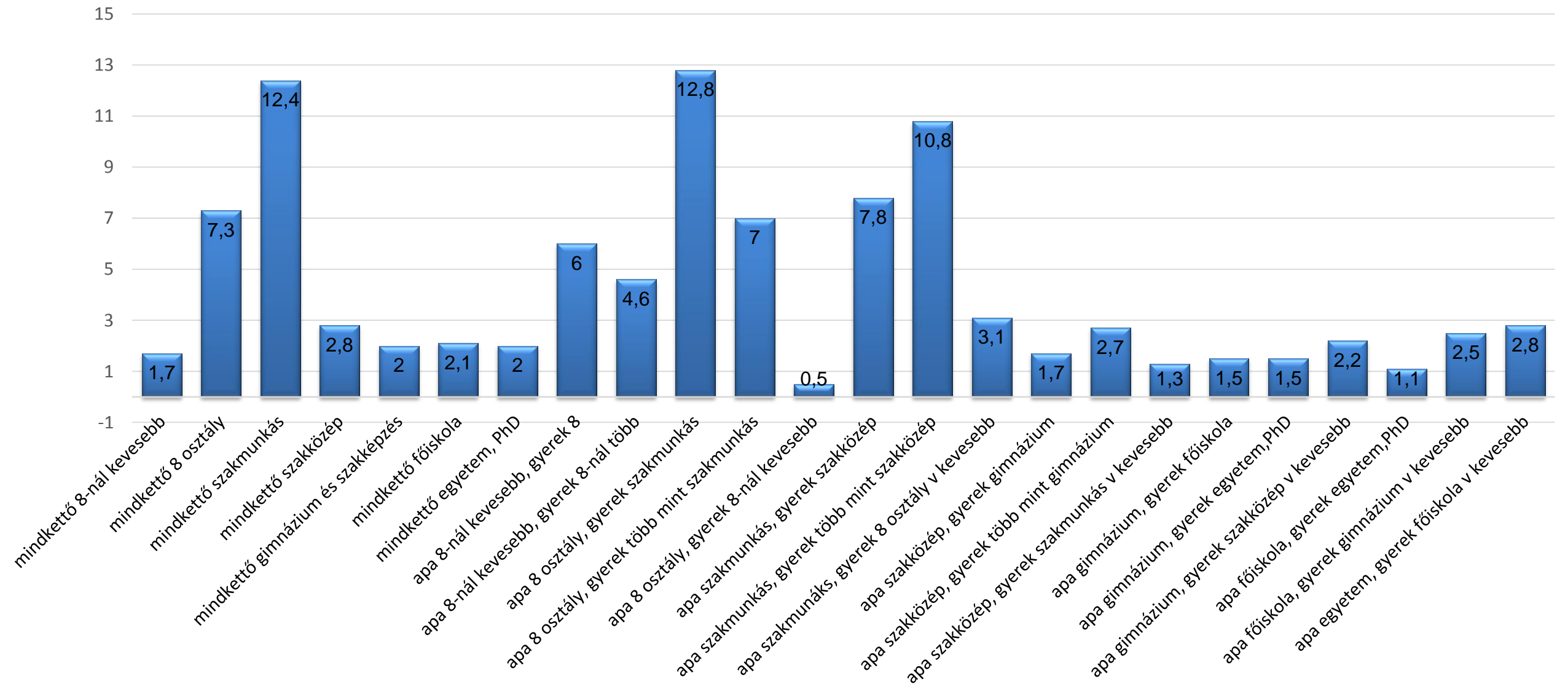
Mobilitás típusai

- Az előadás során iskolai és foglalkozási/beosztási mobilitásról beszélünk.
- Az iskolai mobilitás esetében az apa legmagasabb, befejezett iskolai végzettségéhez hasonlítjuk a gyermek befejezett, legmagasabb iskolai végzettségét (természetesen vannak, akik még jelenleg tanulnak, az ő esetükben mozog a mobilitás)
- A foglalkozási/beosztási mobilitás esetében hasonló módon jártunk el, az apa és a gyermek mobilitását hasonlítjuk össze.

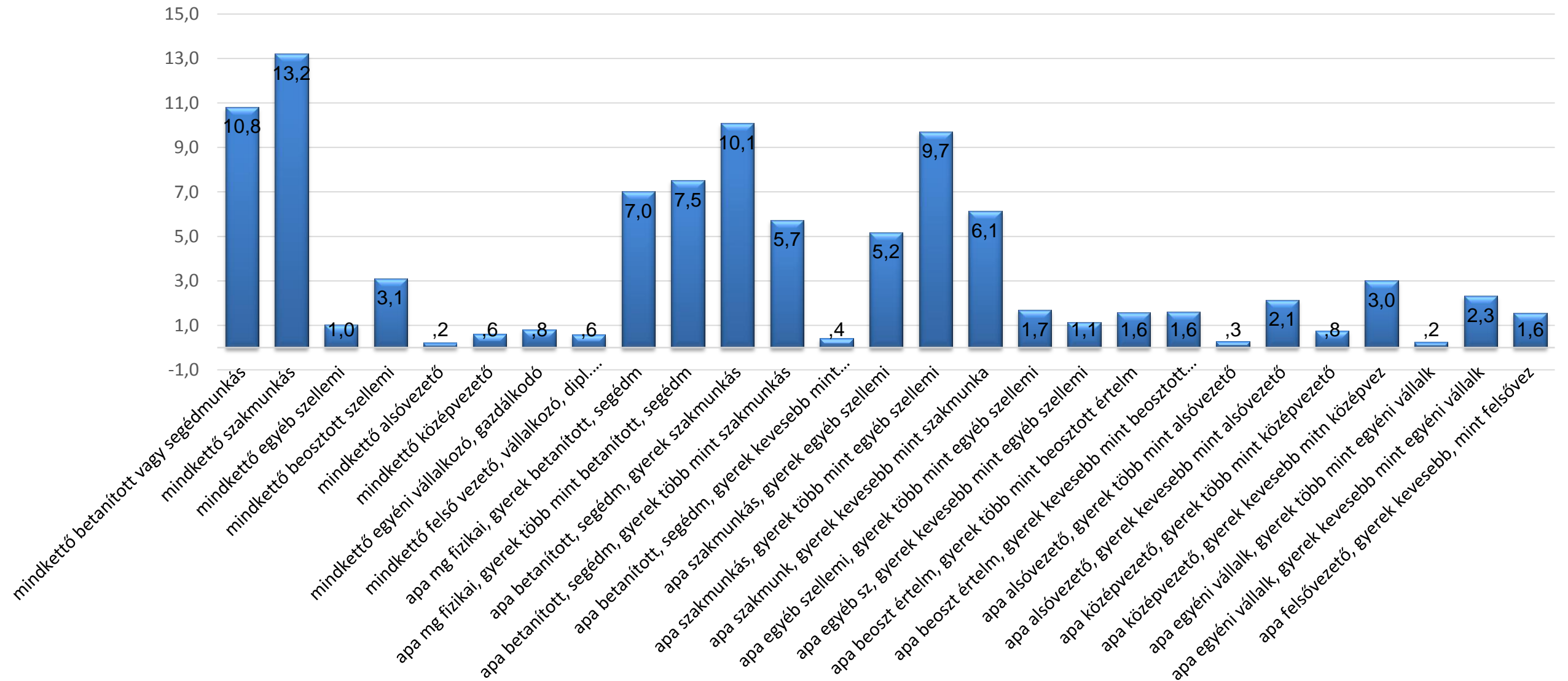
Adatok

- Integrációs és dezintegrációs folyamatok a Magyar Társadalomban
- 2700 Fő,
- Nemre, korra, településtípusra reprezentatív

Lehetséges kombinációk az apa és a gyermek iskolai mobilitásával kapcsolatban (%)

Lehetséges kombinációk az apa és a gyermek beosztási mobilitásával kapcsolatban (%)

Az apa és a kérdezett iskolai végzettségének összefüggése

		Apa			
		Legfeljebb 8 általános	Szakmunkás-képző, szakiskola	Érettségi	Diploma
Kérdezett	Legfeljebb 8 általános	75%	15%	6%	4%
	Szakmunkásképző, szakiskola	54%	42%	4%	0,5%
	Érettségi	21%	46%	23%	11%
	Diploma	10%	22%	33%	36%
	Összesen (N)	40% (1014)	34% (866)	16% (395)	11% (267)

Chi²: 1056,875, P<: 0,01

Az apa és a kérdezett beosztásának összefüggése

		Apa					
		felsővezető, nagyvállalkozó	vállalkozó, diplomás szabadfoglalko- zású	vezető, értelmiségi beosztott	szakmunkás	betanított és segédmunkás	
Kérdezett	felsővezető, nagyvállalkozó	17%	27%	23%	19%	15%	
	vállalkozó, diplomás szabadfoglalkozású	4%	22%	16%	30%	27%	
	vezetők, értelmiségi beosztottak	2%	12%	26%	41%	20%	
	Szakmunkás	0%	4%	9%	41%	46%	
	betanított és segédmunkás	0%	4%	3%	22%	71%	
Összesen (N)		1% (33)	9% (196)	13% (294)	34% (786)	43% (988)	

Chi²: 1056,875, P<: 0,01

Az apa és a kérdezett iskolai végzettségének összefüggése az 1975 előtt és után születettek között

1975 előtt

1975 után

		Apa				Apa			
		Max 8 ált.	Szakma	Érettségi	Diploma	Max 8 ált.	Szakma	Érettségi	Diploma
Kérdezett	Max. 8. ált	87	10	2	1	49	25	15	10
	szakma	66	33	2	0	36	55	8	1
	Érettségi	37	44	15	5	8	47	30	15
	Diploma	16	24	25	35	4	20	40	36
	Összesen (N)	56 (774)	28 (391)	9 (119)	7 (95)	21 (241)	41 (475)	24 (277)	15 (171)

A mobilitások összevonása

Lefelé mobil	A gyermek az apához képest alacsonyabb iskolai végzettségű és/vagy alacsonyabb beosztású
Immobil	A gyermek és az apa iskolai végzettsége és/vagy beosztása megegyezik
1 lépcsős felfelé mobilitás	A gyermek az apához képest egy szinttel feljebb kerül. Pl. apa legfeljebb 8 osztályt végzett, de a gyerek szakmunkásvégzettségű
Több mint 1 lépcsős mobilitás felfelé	A gyermek az apához képest több szinttel feljebb kerül. Pl. apa legfeljebb 8 osztályt végzett, de a gyerek érettségizett

Az összevont mobilitás megoszlásai (%)

Iskolai mobilitás	Beosztási/foglalkozási mobilitás				
	Lefelé mobil gyermek	Immobil gyermek	1 lépés felfelé	Több mint 1 lépés felfelé	Összesen
Lefelé mobil gyermek	67	20	11	2	9
Immobil gyermek	20	53	20	7	31
1 lépés felfelé	9	30	41	20	32
Több mint 1 lépés felfelé	10	15	24	51	28
Összesen	18	32	27	23	100

Chi²=921,194; Cramer V=0,368

Politikához kötődő dimenziók

- Bal-jobb ideológiai skálán való elhelyezkedés (0-10 skála)
- Mérsékelt-radikális ideológiai skálán való elhelyezkedés (0-10 skála)
- Demokrácia megítélése (3 érték)
- Intézményi bizalom (0-10 skála)
- Politikai részvétel (hagyományos, közvetlen, választási részvétel)
- Politikai preferencia

Ideológiai hovatartozás és a mobilitás kapcsolata (átlagok, ANOVA)

	Iskolai mobilitás		Beosztási mobilitás	
	Bal–jobb	mérsékelt– radikális	Bal–jobb	mérsékelt– radikális
Lefelé mobil gyermek	5,51	4,31	5,49	3,99
Immobil gyermek	5,31	3,84	5,46	3,97
1 lépés felfelé	5,47	3,78	5,24	3,86
Több mint 1 lépés felfelé	5,55	3,91	5,64	3,72
Összesen	5,45	3,90	5,45	3,88
sig	0,349	0,026	0,069	0,302

A rendszerekhez való viszony és a mobilitás kapcsolata (%)

	Iskolai mobilitás			Beosztási mobilitás		
	Demokrácia párti	Rendszer-szkeptikus	Rendszer-kritikus	Demokrácia párti	Rendszer-szkeptikus	Rendszer-kritikus
Lefelé mobil gyermek	54	39	7	54	37	9
Immobil gyermek	56	37	7	54	39	7
1 lépés felfelé	55	40	5	56	37	7
Több mint 1 lépés felfelé	64	28	8	65	29	6
Összesen	58	36	7	57	36	7
Chi ²	25,598			18,815		
Cramer V	0,076 sig=0,000			0,068 sig=0,004		

Politikai intézményi bizalom(átlagok, ANOVA)

	Iskolai mobilitás	Beosztási mobilitás
Lefelé mobil gyermek	4,0805	4,2671
Immobil gyermek	4,3341	4,0279
1 lépés felfelé	4,3196	4,5065
Több mint 1 lépés felfelé	4,4735	4,5279
Összesen	4,3367	4,3189
sig	0,102	0,000

A politikai részvétel és a mobilitás kapcsolata (%)

	Iskolai mobilitás			Beosztási mobilitás		
	passzív	csak választási részvétel	politikai részvétel	passzív	csak választási részvétel	politikai részvétel
Lefelé mobil gyermek	46	34	21	40	34	26
Immobil gyermek	45	33	22	44	34	22
1 lépés felfelé	44	36	20	45	36	19
Több mint 1 lépés felfelé	36	39	26	35	37	28
Összesen	42	36	22	42	35	23
Chi ²	19,005			21,022		
Cramer V	0,064 sig=0,004			0,070 sig=0,002		

A politikai preferencia és az iskolai mobilitás kapcsolata (%)

	Fidesz	Jobbik	LMP	baloldali ellenzék	Nem válaszol	Nem tudja
Lefelé mobil gyermek	19	15	2	9	28	27
Immobil gyermek	19	11	3	12	26	29
1 lépés felfelé	22	11	2	10	26	29
Több mint 1 lépés felfelé	22	10	2	10	24	32
Összesen	21	11	2	10	26	30

Chi²=16,806; Cramer V=0,047

A politikai preferencia és a beosztási mobilitás kapcsolata

(%)

	Fidesz	Jobbik	LMP	baloldali ellenzék	Nem válaszol	Nem tudja
Lefelé mobil gyermek	19	12	3	11	26	29
Immobil gyermek	21	10	2	10	26	31
1 lépés felfelé	22	11	2	13	25	27
Több mint 1 lépés felfelé	22	15	2	9	23	30
Összesen	21	12	2	11	25	29

Chi²=17,690; Cramer V=0,051

Konklúzió

- A társadalmi mobilitás alapvetően a politikai rendszerrel szembeni attitűdökre lehet hatással, a pártválasztásra kevésbé.
- A lefelé vagy felfelé mobilitás a rendszerrel való elégedetlenséggel vagy elégedettséggel jár együtt
- A lefelé mobilitás az elégedetlenség mellett a kivonulás és politikai inaktivitás egyik oka lehet: relatív depriváció és alacsony énhatékonyság/politikai hatékonyság
- Míg a felfelé mobilitás hozzájárul az aktív részvételhez: magasabb politikai és énhatékonyság

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!
GERO.MARTON@TK.MTA.HU
SZABO.ANDREA@TK.MTA.HU